

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta HE 306/2022 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 10.1.2023

Jenny Rintala
Erityisasiantuntija

Asian tausta ja valmistelu

- Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitteeseen vahvistaa julkista taloutta työllisyysastetta nostamalla
- Esityksen taustalla hallituksen 17.12.2020 linjaus siitä, että yli 55 vuotiaiden työssä jatkamista edistetään tarkistamalla työturvallisuuslakia
- Esitys on käsitelty ja hyväksytty työturvallisuussäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa
- Esitys on valmisteltu työturvallisuussäännöksiä valmistelevan neuvottelukunnan asettamassa kolmikantaisessa työkuormituksen hallinta –jaostossa

Esityksen sisältö

- Tavoitteena on edistää 55 vuotta täyttäneiden työssä jaksamista ja vähentää varhaista työelämästä poistumista
- Työnantajan työturvallisuusvelvoitteita tarkentamalla pyritään ehkäisemään työkyvyttömyyttä ja parantamaan työntekijöiden mahdollisuuksia työskennellä pidempään työkykyisenä
- Muutoksia ehdotetaan:
    - Työnantajan yleiseen huolehtimisvelvollisuuteen (8 §)
    - Työnantajan velvollisuuteen selvittää ja arvioida työn vaarat (10 §)
    - Työnantajan velvollisuuteen antaa työntekijälle opetusta ja ohjausta (14 §)
- Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä koskevan säännöksen (11 §) täsmentämisestä ja säännökseen lisättävästä asetuksenantovaltuudesta
    - Taustalla tarve selkeyttää raskaussuojeludirektiivin 92/85/ETY kansallista täytäntöönpanoa
    - Työturvallisuuslain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta lisääntymisterveydelle työssä vaaraa aiheuttavista tekijöistä ja vaaran torjunnasta (603/2015) on tarkoitus uudistaa, ja työturvallisuuslain raskaussuojelun perussäännökseen on tarpeen lisätä valtuutussäännös

Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite 8 §

- Työnantajan yleistä huolehtimisvelvoitetta koskevaa 8 §:ää selkeytettäisiin
- Pykälään lisättäisiin työnantajalle velvollisuus erityisesti ottaa huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi
    - Ehdotus selkeyttää, että yleisesti vaikuttavien työsuojelutoimenpiteiden lisäksi on tarvittaessa toteutettava myös työntekijöiden edellytysten mukaisia työsuojelutoimenpiteitä
    - Ihmisillä on erilaiset edellytykset suoriutua työssä ja ne voivat vaihdella työuran eri vaiheissa

- Työnantajan tarkkailuvelvoitetta täsmennettäisiin siten, että työnantajan olisi jatkuvasti tarkkailtava työympäristön, työolosuhteiden ja turvallisten työtapojen lisäksi myös työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä
    - Tarkoituksena varmistaa, että riittävän ajoissa havaitaan, jos yleiset työsuojelutoimenpiteet eivät ole riittäviä yksittäisen työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi

Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi 10 §

- Työn vaarojen selvittämistä ja arviointia koskevaa 10 §:ää tarkennettaisiin
- Säännökseen lisättäisiin ikääntyminen huomioon otettavana seikkana osana työn vaarojen selvittämistä ja arviointia
    - Ehdotus korostaisi ikääntymiseen liittyvien vaara- ja haittatekijöiden tunnistamista, jotta työnantaja voisi toteuttaa vanhempien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden edellyttämiä työsuojelutoimenpiteitä

- Työnantajan velvollisuutta ottaa huomioon työn kuormitustekijät täsmennettäisiin siten, että työnantajan olisi otettava huomioon työn fyysiset kuormitustekijät sekä työn sisältöön, työn järjestelyihin ja työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen liittyvät kuormitustekijät
    - Ehdotus selkeyttäisi nykytilaa ja täsmentäisi, että sekä fyysiset että psykososiaaliset työolosuhteet on huomioitava työn kuormitustekijöitä tunnistettaessa
    - Koskee lähtökohtaisesti kaikkia työpaikkoja

Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus 14 §

- Esityksessä ehdotetaan työntekijälle annettavaa opetusta ja ohjausta koskevan 14 §:n täsmentämistä
- Pykälään lisättäisiin työntekijän muut henkilökohtaiset edellytykset huomioon otettavaksi seikaksi työntekijän ammatillisen osaamisen ja työkokemuksen ohella opetusta ja ohjausta annettaessa
- Muutoksen tarkoituksena on pykälän täsmentäminen vastaamaan nykyistä oikeustilaa
- Ehdotuksen myötä korostettaisiin henkilökohtaisten edellytysten kuten ikääntymisen huomioon ottamista opetusta ja ohjausta annettaessa

Erityistä vaaraa aiheuttava työ 11 §

- Esityksessä ehdotetaan erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä koskevan 11 §:n täsmentämistä
- Pykälän raskaana olevaa työntekijää koskevaan 2 momenttiin lisättäisiin maininta äskettäin synnyttäneestä sekä imettävästä työntekijästä
    - Täsmentäisi raskaussuojeludirektiivin kansallista täytäntöönpanoa
    - Muutos selkeyttää nykytilaa mainitsemalla säännöksessä kaikki raskaussuojeludirektiivin mukaiset erityistä suojelua tarvitsevat työntekijät
- Lisäksi 2 momentin kirjoitustapaa selkeytettäisiin toteamalla, että työntekijän toisiin tehtäviin siirtämisen lisäksi työnantajan käytettävissä on myös muita toimenpiteitä vaaran torjumiseksi
- Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta
    - Tarkoituksena on lisätä valtuutussäännös raskaussuojelun perussäännöksen yhteyteen, jotta valtioneuvoston asetuksella voitaisiin nykyistä selkeämmin antaa tarkentavia säännöksiä koskien raskaana olevaa, äskettäin synnyttänyttä ja imettävää työntekijää

Esityksen pääasialliset vaikutukset

- Esityksestä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä kustannuksia työnantajille, sillä ehdotus vain selkeyttää ja täsmentää jo nykyisin työnantajalle säädettyjä velvollisuuksia
- Esitettyjen muutoksien voidaan odottaa tuovan pitkällä aikavälillä myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja julkiseen talouteen
- Esitys vaikuttaisi lähtökohtaisesti myönteisesti työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen työssä, ja voisi ehkäistä sairauspoissaoloja ja tapaturmia sekä edistää työssä jaksamista läpi työuran
- Vaikutusten merkityksellisyys riippuisi siitä, missä määrin uudet säännökset vaikuttavat työnantajien toimintaan aikaisempaan verrattuna
- Myönteiset vaikutukset kohdistuvat erityisesti ikääntyviin työntekijöihin, mutta myös osatyökykyisiin, vammaisiin ja muihin työntekijäryhmiin, joilla on jokin työn turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta merkityksellinen henkilökohtainen edellytys
- Epätodennäköistä, että esitys heikentäisi työnantajien halukkuutta palkata ikääntyviä työntekijöitä, sillä esitys ei kohdistu pelkästään ikääntyviin, vaan yhdenvertaisesti kaikkiin työntekijöihin